

Kāthakam, Praśna 3 (= Taittirīya-Brāhmaṇa, Book 3, Chapter 12)

Edited by Subramania Sarma, Chennai

कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके ॥

तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

तुभ्यं ता अङ्गिरस्तमाऽश्याम तं काममग्ने।

आशानां वा विश्वा आशाः।

अनु नोऽद्यानुमतिरन्विदनुमते बम्।

कामौ भूतस्य कामस्तदग्रै।

ब्रह्म जज्ञानं पिता विराजाम्।

यज्ञो रायोऽयं यज्ञः।

आपो भद्रा आदित्पश्यामि।

तुभ्यं भरन्ति यो देह्यः।

पूर्वं देवा अपरेण प्राणापानौ।

हव्यवाहꣳस्विष्टम् ॥ १ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः प्रथमोऽनुवाकः ॥ १ ॥

देवेभ्यो वै स्वर्गो लोकस्तिरौऽभवत्।

ते प्रजापतिमब्रुवन्।

प्रजापते स्वर्गो वै नो लोकस्तिरौऽभूत्।

तमन्विच्छेति।

तं यज्ञक्रतुभिरन्वैच्छत्।

तं यज्ञक्रतुभिर्नान्विन्दत्।
तमिष्टिभिरन्वैच्छत्।
तमिष्टिभिरन्वविन्दत्।
तदिष्टीनामिष्टिबम्।
एष्टयो ह वै नाम।
ता इष्टय इत्याचक्षते परोक्षेण।
परोक्षप्रिया इव हि देवाः ॥ १ ॥

तमाशाऽब्रवीत्।
प्रजापत आशया वै श्राम्यसि।
अहमु वा आशाऽस्मि।
मां नु यजस्व।
अथ ते सत्याऽऽशा भविष्यति।
अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
स एतमग्नये कामाय पुरोडाशमष्टाकपालं निरवपत्।
आशायै चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्य सत्याऽऽशाऽभवत्।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सत्या ह वा अस्याऽऽशा भवति।
अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
य एतेन हविषा यजते।
य उ चैनदेवं वेद।
सोऽत्र जुहोति।
अग्नये कामाय स्वाहाऽऽशायै स्वाहा॥

अनु॒मत्यै॑ स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑।
स्व॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॒ऽग्नये॑ स्विष्ट॒कृते॑ स्वाहेति॑ ॥ २ ॥

तं कामो॑ऽब्रवीत्।
प्रजा॑पते॒ कामे॑न॒ वै श्रा॑म्यसि।
अ॒हमु॑ वै कामो॑ऽस्मि।
मां नु॑ यजस्व।
अथ॑ ते स॒त्यः कामो॑ भविष्यति।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वे॒त्स्य॑सीति॑।
स ए॒तम॒ग्नये॑ कामाय॒ पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर॑वपत्।
कामाय॑ च॒रुम्।
अनु॑मत्यै च॒रुम्।
ततो॑ वै तस्य॑ स॒त्यः कामो॑ऽभवत्।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कम॑विन्दत्।
स॒त्यो ह॒ वा अस्य॑ कामो॑ भवति।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वि॑न्दति।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॑ यजते।
य उं॑ चैन॒देवं॑ वेद॑।
सोऽत्र॑ जुहोति।
अ॒ग्नये॑ कामाय॒ स्वाहा॑ कामाय॒ स्वाहा॑।
अनु॑मत्यै॒ स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑।
स्व॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॒ऽग्नये॑ स्विष्ट॒कृते॑ स्वाहेति॑ ॥ ३ ॥

तं ब्रह्मा॑ब्रवीत्।
प्रजा॑पते॒ ब्रह्म॑णा॒ वै श्रा॑म्यसि।

अहमु वै ब्रह्मास्मि।
 मां नु यजस्व।
 अथ ते ब्रह्मण्वान्यज्ञो भविष्यति।
 अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
 स एतमग्नये कामाय पुरोडाशमष्टाकपालं निरवपत्।
 ब्रह्मणे चरुम्।
 अनुमत्यै चरुम्।
 ततो वै तस्य ब्रह्मण्वान्यज्ञोऽभवत्।
 अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
 ब्रह्मण्वान्ह वा अस्य यज्ञो भवति।
 अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
 य एतेन हविषा यजते।
 य उं चैनदेवं वेद।
 सोऽत्र जुहोति।
 अग्नये कामाय स्वाहा ब्रह्मणे स्वाहा।
 अनुमत्यै स्वाहा प्रजापतये स्वाहा।
 स्वर्गाय लोकाय स्वाहाऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति ॥ ४ ॥

तं यज्ञोऽब्रवीत्।
 प्रजापते यज्ञेन वै श्राम्यसि।
 अहमु वै यज्ञोऽस्मि।
 मां नु यजस्व।
 अथ ते सत्यो यज्ञो भविष्यति।
 अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
 स एतमग्नये कामाय पुरोडाशमष्टाकपालं निरवपत्।

यज्ञाय चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्य सत्यो यज्ञोऽभवत्।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सत्यो ह वा अस्य यज्ञो भवति।
अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
य एतेन हविषा यजते।
य उ चैनदेवं वेद।
सोऽत्र जुहोति।
अग्नये कामाय स्वाहा यज्ञाय स्वाहा।
अनुमत्यै स्वाहा प्रजापतये स्वाहा।
स्वर्गाय लोकाय स्वाहाऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति ॥ ५ ॥

तमापोऽब्रुवन्।
प्रजापतेऽप्सु वै सर्वे कामाः श्रिताः।
वयमु वा आपः स्मः।
अस्मान्नु यजस्व।
अथ ब्रुयि सर्वे कामाः श्रियिष्यन्ते।
अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
स एतमग्नये कामाय पुरोडाशमष्टाकपालं निरवपत्।
अद्भ्यश्चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्मिन्त्सर्वे कामा अश्रयन्त।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सर्वे ह वा अस्मिन्कामाः श्रयन्ते।

अनु॒ स्व॒र्गं लो॒कं वि॒न्दति॑ ।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॑ यज॒ते ।
य उ॑ चैन॒देवं वेद॑ ।
सोऽ॒त्र जु॒होति॑ ।
अ॒ग्नये॑ का॒माय॑ स्वाहाऽ॒द्भ्यः स्वाहा॑ ॥
अनु॑म॒त्यै स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ ॥
स्व॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहाऽ॒ग्नये॑ स्विष्ट॒कृते॒ स्वाहेति॑ ॥ ६ ॥

तम॒ग्निर्ब॑लि॒मान॑ब्रवीत् ।
प्रजा॑प॒तेऽग्नये॑ वै ब॒लि॒मते॒ सर्वा॑णि भू॒तानि॑ ब॒लिः ह॑रन्ति ।
अ॒हमु॑ वा अ॒ग्निर्ब॑लि॒मान॑स्मि ।
मां नु॑ यजस्व ।
अथ॑ ते सर्वा॑णि भू॒तानि॑ ब॒लिः ह॑रिष्यन्ति ।
अनु॒ स्व॒र्गं लो॒कं वे॒त्स्य॑सीति ।
स ए॒तम॑ग्नये॒ कामा॑य पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर॑वपत् ।
अ॒ग्नये॑ ब॒लि॒मते॑ च॒रुम् ।
अनु॑म॒त्यै च॒रुम् ।
ततो॑ वै तस्मै॑ सर्वा॑णि भू॒तानि॑ ब॒लि॒म॑हरन् ।
अनु॒ स्व॒र्गं लो॒कम॑विन्दत् ।
सर्वा॑णि ह॒ वा अ॑स्मै भू॒तानि॑ ब॒लिः ह॑रन्ति ।
अनु॒ स्व॒र्गं लो॒कं वि॒न्दति॑ ।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॑ यज॒ते ।
य उ॑ चैन॒देवं वेद॑ ।
सोऽ॒त्र जु॒होति॑ ।
अ॒ग्नये॑ का॒माय॑ स्वाहाऽ॒ग्नये॑ ब॒लि॒मते॒ स्वाहा॑ ॥

अनुमत्यै स्वाहा॑ प्रजापतये स्वाहा॑।
स्वर्गाय॑ लोकाय॒ स्वाहा॑ऽग्नये॑ स्विष्टकृते॒ स्वाहेति॑ ॥ ७ ॥

तमनु॑वित्तिरब्रवीत्।
प्रजा॑पते स्व॒र्गं वै लो॒कमनु॑विवित्ससि।
अ॒हमु॒ वा अनु॑वित्तिरस्मि।
मां नु य॑जस्व।
अथ॑ ते स॒त्याऽनु॑वित्तिर्भविष्यति।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वे॒त्स्यसीति॑।
स ए॒तम॒ग्नये॒ कामा॑य पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर॑वपत्।
अनु॑वित्त्यै च॒रुम्।
अनु॑मत्यै च॒रुम्।
ततो॒ वै तस्य॑ स॒त्याऽनु॑वित्तिरभवत्।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कम॑विन्दत्।
स॒त्या ह॒ वा अ॒स्यानु॑वित्तिर्भवति।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वि॒न्दति।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॒ यज॑ते।
य उं चै॒नदे॒वं वेद॑।
सोऽत्र॑ जुहोति।
अ॒ग्नये॒ कामा॑य॒ स्वाहा॑ऽनु॑वित्त्यै स्वाहा॑।
अनु॑मत्यै स्वाहा॑ प्रजापतये स्वाहा॑।
स्वर्गाय॑ लोकाय॒ स्वाहा॑ऽग्नये॑ स्विष्टकृते॒ स्वाहेति॑ ॥ ८ ॥

ता वा ए॒ताः स॒प्त स्व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ द्वारः।
द्वि॒वःश्ये॑नयोऽनु॑वित्तयो॒ नाम॑।

आशां प्रथमां रक्षति ।
 कामो द्वितीयाम् ।
 ब्रह्म तृतीयाम् ।
 यज्ञश्चतुर्थीम् ।
 आपः पञ्चमीम् ।
 अग्निर्वलिमान् षष्ठीम् ।
 अनुवित्तिः सप्तमीम् ।
 अनु ह वै स्वर्गं लोकं विन्दति ।
 कामचारोऽस्य स्वर्गे लोके भवति ।
 य एताभिरिष्टिभिर्यजते ।
 य उं चैना एव वेद ।
 तास्वन्विष्टि ।
 पष्ठौहीवरां दद्यात्कसं च ।
 स्त्रियै चाऽऽभारं समृच्चै ॥ ९ ॥
 इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः द्वितीयोऽनुवाकः ॥ २ ॥

तपसा देवा देवतामग्रं आयन् ।
 तपसर्षयः स्वरन्वविन्दन् ।
 तपसा सपत्नान्प्रणुदामारातीः ।
 येनेदं विश्वं परिभूतं यदस्ति ।
 प्रथमजं देवं हविषा विधेम ।
 स्वयंभु ब्रह्म परमं तपो यत् ।
 स एव पुत्रः स पिता स माता ।
 तपो ह यक्षं प्रथमं संबभूव ।
 श्रद्धया देवो देवत्वमश्नुते ।

श्रद्धा प्रतिष्ठा लोकस्य देवी ॥ १ ॥

सा नो जुषाणोप यज्ञमागात्।
कामवत्साऽमृतं दुर्हाना।
श्रद्धा देवी प्रथमजा ऋतस्य।
विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा।
ताः श्रद्धाः हविषा यजामहे।
सा नो लोकममृतं दधातु।
ईशाना देवी भुवनस्याधिपत्नी।
आगात्सत्यः हविरिदं जुषाणम्।
यस्माद्देवा जज्ञिरे भुवनं च विश्वैः।
तस्मै विधेम हविषा घृतेन ॥ २ ॥

यथा देवैः संधमादं मदेम।
यस्य प्रतिष्ठोर्वन्तरिक्षम्।
यस्माद्देवा जज्ञिरे भुवनं च सर्वैः।
तत्सत्यमर्चदुप यज्ञं न आगात्।
ब्रह्माऽऽहुतीरुपमोदमानम्।
मनसो वशे सर्वमिदं बभूव।
नान्यस्य मनो वशमन्वियाय।
भीष्मो हि देवः सहसः सहीयान्।
स नो जुषाण उप यज्ञमागात्।
आकूतीनामधिपतिं चेतसां च ॥ ३ ॥

संकल्पजूतिं देवं विपश्चिम्।

मनो राजानमिह वर्धयन्तः ।
उपह्वैऽस्य सुमतौ स्याम ।
चरणं पवित्रं विततं पुराणम् ।
येन पूतस्तरति दुष्कृतानि ।
तेन पवित्रेण शुद्धेन पूताः ।
अति पाप्मानमरातिं तरेम ।
लोकस्य द्वारमर्चिमत्पवित्रम् ।
ज्योतिष्मद्भ्राजमानं महस्वत् ।
अमृतस्य धारा बहुधा दोहमानम् ।
चरणं नो लोके सुधितां दधातु ।
अग्निर्मूर्धा भुवः ।
अनु नोऽद्यानुमतिरन्विदनुमते बम् ।
हव्यवाह५ स्विष्टम् ॥ ४ ॥
इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः तृतीयोऽनुवाकः ॥ ३ ॥

देवेभ्यो वै स्वर्गो लोकस्तिरोऽभवत् ।
ते प्रजापतिमब्रुवन् ।
प्रजापते स्वर्गो वै नो लोकस्तिरोऽभूत् ।
तमन्विच्छेति ।
तं यज्ञक्रतुभिरन्वैच्छत् ।
तं यज्ञक्रतुभिर्नान्विन्दत् ।
तमिष्टिभिरन्वैच्छत् ।
तमिष्टिभिरन्वविन्दत् ।
तदिष्टीनामिष्टिबम् ।
एष्टयो ह वै नाम ।

ता इष्ट्य इत्याचक्षते परोक्षेण।
परोक्षप्रिया इव हि देवाः ॥ १ ॥

तं तपोऽब्रवीत्।
प्रजापते तपसा वै श्राम्यसि।
अहमु वै तपोऽस्मि।
मां नु यजस्व।
अथ ते सत्यं तपो भविष्यति।
अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
स एतमाग्नेयमष्टाकपालं निरवपत्।
तपसे चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्य सत्यं तपोऽभवत्।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सत्यं ह वा अस्य तपो भवति।
अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
य एतेन हविषा यजते।
य उं चैनदेवं वेदं।
सोऽत्र जुहोति।
अग्नये स्वाहा तपसे स्वाहा।
अनुमत्यै स्वाहा प्रजापतये स्वाहा।
स्वर्गाय लोकाय स्वाहाऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति ॥ २ ॥

तं श्रद्धाऽब्रवीत्।
प्रजापते श्रद्धया वै श्राम्यसि।

अहमु वै श्रद्धाऽस्मि।
 मां नु यजस्व।
 अथ ते सत्या श्रद्धा भविष्यति।
 अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
 स एतमाग्नेयमष्टाकपालं निरवपत्।
 श्रद्धायै चरुम्।
 अनुमत्यै चरुम्।
 ततो वै तस्य सत्या श्रद्धाऽभवत्।
 अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
 सत्या ह वा अस्य श्रद्धा भवति।
 अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
 य एतेन हविषा यजते।
 य उं चैनदेवं वेद।
 सोऽत्र जुहोति।
 अग्नये स्वाहा श्रद्धायै स्वाहा।
 अनुमत्यै स्वाहा प्रजापतये स्वाहा।
 स्वर्गाय लोकाय स्वाहाऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति ॥ ३ ॥

तस्य सत्यमब्रवीत्।
 प्रजापते सत्येन वै श्राम्यसि।
 अहमु वै सत्यमस्मि।
 मां नु यजस्व ।
 अथ ते सत्यस्य सत्यं भविष्यति।
 अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
 स एतमाग्नेयमष्टाकपालं निरवपत्।

सत्याय चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्य सत्यं सत्यमभवत्।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सत्यं ह वा अस्य सत्यं भवति।
अनु स्वर्गं लोकं विन्दति।
य एतेन हविषा यजते।
य उ चैनदेवं वेद।
सोऽत्र जुहोति।
अग्नये स्वाहा सत्याय स्वाहा।
अनुमत्यै स्वाहा प्रजापतये स्वाहा।
स्वर्गाय लोकाय स्वाहाऽग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति ॥ ४ ॥

तं मनोऽब्रवीत्।
प्रजापते मनसा वै श्राम्यसि।
अहमु वै मनोऽस्मि।
मां नु यजस्व।
अथ ते सत्यं मनो भविष्यति।
अनु स्वर्गं लोकं वेत्स्यसीति।
स एतमाग्नेयमष्टाकपालं निरवपत्।
मनसे चरुम्।
अनुमत्यै चरुम्।
ततो वै तस्य सत्यं मनोऽभवत्।
अनु स्वर्गं लोकमविन्दत्।
सत्यं ह वा अस्य मनो भवति।

अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वि॒न्दति॑ ।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॑ यज॒ते ।
य उ॑ चैनदे॒वं वेद॑ ।
सोऽ॒त्र जुहोति॑ ।
अ॒ग्नये॑ स्वाहा॒ मन॑से॒ स्वाहा॑ ॥
अनु॑म॒त्यै स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ ॥
स्व॒र्गाय॑ लो॒काय॑ स्वाहा॒ऽऽग्नये॑ स्विष्ट॒कृते॑ स्वाहाति॑ ॥ ५ ॥

तं च॑र॒णम॑ब्रवीत् ।
प्रजा॑प॒ते च॑रणे॒न वै श्राम्य॑सि ।
अ॒हमु॑ वै च॑रणमस्मि ।
मां नु॑ यजस्व ।
अथ॑ ते स॒त्यं च॑रणं भविष्यति ।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वे॒त्स्य॑सीति ।
स ए॒तमा॑ग्नेयम॒ष्टाक॑पालं॒ निर॑वपत् ।
च॑रणाय च॒रुम् ।
अनु॑म॒त्यै च॒रुम् ।
ततो॑ वै तस्य॑ स॒त्यं च॑रणमभवत् ।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कम॑विन्दत् ।
स॒त्यश्च॑ ह॒ वा अ॑स्य च॑रणं भवति ।
अनु॑ स्व॒र्गं लो॒कं वि॒न्दति॑ ।
य ए॒तेन॑ ह॒विषा॑ यज॒ते ।
य उ॑ चैनदे॒वं वेद॑ ।
सोऽ॒त्र जुहोति॑ ।
अ॒ग्नये॑ स्वाहा॒ च॑र॒णाय॑ स्वाहा॑ ॥

अनुमत्यै स्वाहा॑ प्रजापतये स्वाहा॑।
स्वर्गाय॑ लोकाय॑ स्वाहा॑ऽग्नये॑ स्विष्टकृते॑ स्वाहेति॑ ॥ ६ ॥

ता वा ए॒ताः पञ्च॑ स्व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ द्वा॒रः।
अपा॑द्या अनु॒वित्तयो॑ नाम॑।
तपः॑ प्रथ॒माः र॑क्षति।
श्रद्धा॑ द्वि॒तीया॑म्।
स॒त्यं तृ॒तीया॑म्।
मन॑श्चतु॒र्था॑म्।
च॒रणं पञ्च॑मीम्।
अनु॑ ह॒ वै स्व॒र्गं लो॒कं वि॑न्दति।
का॒म॒चारो॑ऽस्य स्व॒र्गे लो॒के भ॑वति।
य ए॒ताभि॑रिष्टि॒भिर्य॑जते।
य उं॑ चैना ए॒वं वेद॑।
तास्व॑न्विष्टि।
प॒ष्ठौही॑वरां दद्यात्क॒ःसं च॑।
स्त्रियै॑ चाऽऽभा॒रः॑ समृ॒द्ध्यै॑ ॥ ७ ॥
इति॑ कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः चतुर्थोऽनुवाकः ॥ ४ ॥

ब्रह्म॑ वै चतु॒र्होतारः॑।
चतु॒र्होतृ॑भ्योऽधि॒यज्ञो॑ निर्मितः।
नै॒नः॑ श॒प्तम्।
नाभि॑चरि॒तमा॑गच्छति।
य ए॒वं वेद॑।
यो ह॒ वै चतु॒र्होतृ॑णां चतु॒र्होतृ॑त्वं वेद॑।

अथो पञ्चहोतृबम्।
सर्वा हास्मै दिशः कल्पन्ते।
वाचस्पतिर्होता दशहोतृणाम्।
पृथिवी होता चतुर्होतृणाम् ॥ १ ॥

अग्निर्होता पञ्चहोतृणाम्।
वाग्धोता षड्होतृणाम्।
महाहविर्होता सप्तहोतृणाम्।
एतद्वै चतुर्होतृणां चतुर्होतृबम्।
अथो पञ्चहोतृबम्।
सर्वा हास्मै दिशः कल्पन्ते।
य एवं वेद।
एषा वै सर्वविद्या।
एतद्भ्रैषजम्।
एषा पङ्क्तिः स्वर्गस्य लोकस्याञ्जसाऽयनिः स्रुतिः ॥ २ ॥

एतान्योऽध्यैत्यच्छदिर्दर्शे यावत्तरसम्।
स्वरेति।
अनपब्रवः सर्वमायुरेति।
विन्दते प्रजाम्।
रायस्पोषं गौपत्यम्।
ब्रह्मवर्चसी भवति।
एतान्योऽध्यैति।
स्पृणोत्यात्मानम्।
प्रजां पितृन्।

ए॒तान्वा अ॒रुण॑ औ॒ पवे॒शिर्वि॒दाञ्च॑कार ॥ ३ ॥

ए॒तैरधि॒वा॒दम॑पाजयत्।

अथो॒ विश्वं॑ पा॒प्मान॑म्।

स्वर्य॑यौ।

ए॒तान्योऽध्वै॑ति।

अधि॒वा॒दं ज॑यति।

अथो॒ विश्वं॑ पा॒प्मान॑म्।

स्वरे॑ति।

ए॒तैरग्निं॑ चिन्वीत स्व॒र्गका॑मः।

ए॒तैरायु॑ष्कामः।

प्र॒जाप॒शुका॑मो वा ॥ ४ ॥

पु॒रस्ता॒द्दश॑हो॒तार॒मुद॑ञ्चमु॒पद॑धाति यावत्प॒दम्।

हृद॑यं यजु॒षी॒ पत्न्यौ॑ च।

द॒क्षिण॑तः प्राञ्चं चतु॒र्हो॑तारम्।

प॒श्चादु॑दञ्चं पञ्च॒हो॑तारम्।

उ॒त्तर॑तः प्राञ्चं ष॒ड्भो॑तारम्।

उ॒परि॑ष्टात्प्राञ्चं स॒प्तहो॑तारम्।

हृद॑यं यजू॒षि॒ पत्न्य॑श्च ।

य॒थाव॑का॒शं ग्र॑हान्।

य॒थाव॑का॒शं प्र॑तिग्रहँ॒ल्लोकं॑पृणाश्च।

सर्वा॑ हास्यैता दे॒वताः॑ प्री॒ता अ॒भीष्टा॑ भवन्ति ॥ ५ ॥

सदे॒वम॒ग्निं चि॑नुते।

रथसमितश्चेतव्यः ।
वज्रो वै रथः ।
वज्रैर्णैव पाप्मानं भ्रातृव्यं स्तृणुते ।
पक्षःसमितश्चेतव्यः ।
एतावान्वै रथः ।
यावत्पक्षः ।
रथसमितमेव चिनुते ।
इममेव लोकं पशुबन्धेनाभिजयति ।
अथो अग्निष्टोमेन ॥ ६ ॥

अन्तरिक्षमुक्थ्येन ।
स्वरतिरात्रेण ।
सर्वाल्लोकानहीनेन ।
अथो सत्रेण ।
वरो दक्षिणा ।
वरैर्णैव वरं स्पृणोति ।
आत्मा हि वरः ।
एकविंशतिर्दक्षिणा ददाति ।
एकविंशो वा इतः स्वर्गो लोकः ।
प्र स्वर्गं लोकमाप्नोति ॥ ७ ॥

असावादित्य एकविंशः ।
अमुमेवाऽऽदित्यमाप्नोति ।
शतं ददाति ।
शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः ।

आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति।
सहस्रं ददाति।
सहस्रसंमितः स्वर्गो लोकः।
स्वर्गस्य लोकस्याभिजित्यै।
अन्विष्टकं दक्षिणा ददाति।
सर्वाणि वयांसि ॥ ८ ॥

सर्वस्याऽऽस्यै।
सर्वस्यावरुच्चै।
यदि न विन्देत।
मन्थानेतावतो दद्यादोदनान्वा।
अश्रुते तं कामम्।
यस्मै कामायाग्निश्चीयते।
पष्ठौहीं बन्तर्वतीं दद्यात्।
सा हि सर्वाणि वयांसि।
सर्वस्याऽऽस्यै।
सर्वस्यावरुच्चै ॥ ९ ॥

हिरण्यं ददाति।
हिरण्यज्योतिरेव स्वर्गं लोकमेति।
वासो ददाति।
तेनाऽऽयुः प्रतिरते।
वेदितृतीये यजेत।
त्रिषत्या हि देवाः।
स संत्यमग्निं चिनुते।

तदेतत्पशुबन्धे ब्राह्मणं ब्रूयात्।
नेतरेषु यज्ञेषु।
यो ह वै चतुर्होतृनुसवनं तर्पयितव्यान्वेद ॥ १० ॥

तृप्यति प्रजया पशुभिः।
उपैनः सोमपीथो नमति।
एते वै चतुर्होतारोऽनुसवनं तर्पयितव्याः।
ये ब्राह्मणा बहुविदः।
तेभ्यो यदक्षिणा न नयेत्।
दुरिष्टः स्यात्।
अग्निमस्य वृञ्जीरन्।
तेभ्यो यथाश्रद्धं दद्यात्।
स्विष्टमेवैतत्क्रियते।
नास्याग्निं वृञ्जते ॥ ११ ॥

हिरण्येष्टको भवति।
यावदुत्तममङ्गुलिकाण्डं यज्ञपरुषा संमितम्।
तेजो हिरण्यम्।
यदि हिरण्यं न विन्देत्।
शर्करा अक्ता उपदध्यात्।
तेजो घृतम्।
सतैजसमेवाग्निं चिनुते।
अग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजेत मैत्रावरुण्या वा।
वीर्येण वा एष व्यृध्यते।
योऽग्निं चिनुते।

यावदेव वीर्यम्।

तदस्मिन्दधाति।

ब्रह्मणः सायुज्यं सलोकतामाप्नोति।

एतासामेव देवतानां सायुज्यम्।

सार्ष्टितां समानलोकतामाप्नोति।

य एतमग्निं चिनुते।

य उं चैनमेवं वेद।

एतदेव सावित्रे ब्राह्मणम्।

अथो नाचिकेते ॥ १२ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः पञ्चमोऽनुवाकः ॥ ५ ॥

यच्चा॒मृतं॑ यच्च॒ मर्त्यम्॑।

यच्च॒ प्राणि॑ति॒ यच्च॒ न।

सर्वा॒स्ता इष्ट॑काः कृ॒त्वा।

उप॑ काम॒दुघा॑ दधे।

तेन॑र्षि॒णा तेन॑ ब्रह्म॒णा।

तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गिर॒स्वद्भु॒वा सी॑द ॥

सर्वाः॑ स्त्रियः॒ सर्वा॑न्पु॒ंसः।

सर्वं॑ न स्त्री॑पु॒मं च॒ यत्।

सर्वा॒स्ताः ॥

याव॑न्तः पा॒ंसवो॑ भु॒मैः।

संख्या॑ता दे॒वमा॒यया॑।

सर्वा॒स्ताः।

याव॑न्त ऊ॒षाः॑ प॒शूना॑म्।

पृथिव्यां पृष्टिर्हिताः।
सर्वास्ताः।
यावतीः सिकताः सर्वाः।
अप्स्वन्तश्च याः श्रिताः।
सर्वास्ताः।
यावतीः शर्करा धृत्यै।
अस्यां पृथिव्यामधि ॥ २ ॥

सर्वास्ताः।
यावन्तोऽश्मानोऽस्यां पृथिव्याम्।
प्रतिष्ठासु प्रतिष्ठिताः।
सर्वास्ताः।
यावतीर्वीरुघः सर्वाः।
विष्ठिताः पृथिवीमनु।
सर्वास्ताः।
यावतीरोषधीः सर्वाः।
विष्ठिताः पृथिवीमनु।
सर्वास्ताः ॥ ३ ॥

यावन्तो वनस्पतयः।
अस्यां पृथिव्यामधि।
सर्वास्ताः।
यावन्तो ग्राम्याः पशवः सर्वे।
आरण्याश्च ये।
सर्वास्ताः।

ये द्विपादश्चतुष्पादः ।
अपाद उदरसर्पिणः ।
सर्वास्ताः ।
यावदाञ्जनमुच्यते ॥ ४ ॥

देवत्रा यच्च मानुषम् ।
सर्वास्ताः ॥
यावत्कृष्णायसः सर्वम् ।
देवत्रा यच्च मानुषम् ।
सर्वास्ताः ।
यावल्लोहायसः सर्वम् ।
देवत्रा यच्च मानुषम् ।
सर्वास्ताः ।
सर्वः सीसः सर्वं त्रपु ।
देवत्रा यच्च मानुषम् ॥ ५ ॥

सर्वास्ताः ।
सर्वः हिरण्यः रजतम् ।
देवत्रा यच्च मानुषम् ।
सर्वास्ताः ।
सर्वः सुवर्णः हरितम् ।
देवत्रा यच्च मानुषम् ।
सर्वास्ता इष्टकाः कृत्वा ।
उप कामदुघा दधे ।
तेनर्षिणा तेन ब्रह्मणा ।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ६ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः षष्ठोऽनुवाकः ॥ ६ ॥

सर्वा दिशो दिक्षु।

यच्चान्तर्भूतं प्रतिष्ठितम्।

सर्वास्ता इष्टकाः कृत्वा।

उप कामदुघा दधे।

तेनर्षिणा तेन ब्रह्मणा।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद।

अन्तरिक्षं च केवलम्।

यच्चास्मिन्नन्तराहितम्।

सर्वास्ताः।

आन्तरिक्ष्यश्च याः प्रजाः ॥ १ ॥

गन्धर्वाप्सरसश्च ये।

सर्वास्ताः।

सर्वानुदारान्तसलिलान्।

अन्तरिक्षे प्रतिष्ठितान्।

सर्वास्ताः।

सर्वानुदारान्तसलिलान्।

स्थावराः प्रोष्याश्च ये।

सर्वास्ताः।

सर्वा धुनिः सर्वान्ध्वसान्।

हिमो यच्च शीयते ॥ २ ॥

सर्वास्ताः ।

सर्वान्मरीचीन्विततान् ।

नीहारो यच्च शीयते ।

सर्वास्ताः ।

सर्वा विद्युतः सर्वान्त्स्तनयिबून ।

ह्यदुनीर्यच्च शीयते ।

सर्वास्ताः ।

सर्वाः स्रवन्तीः सरितः ।

सर्वमप्सुचरं च यत् ।

सर्वास्ताः ॥ ३ ॥

याश्च कूप्या याश्च नाद्याः समुद्रियाः ।

याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः ।

सर्वास्ताः ।

ये चोत्तिष्ठन्ति जीमूताः ।

याश्च वर्षन्ति वृष्टयः ।

सर्वास्ताः ।

तपस्तेज आकाशं ।

यच्चाऽऽकाशे प्रतिष्ठितम् ।

सर्वास्ताः ।

वायुं वयांसि सर्वाणि ॥ ४ ॥

अन्तरिक्षचरं च यत् ।

सर्वास्ताः ।

अग्निं सूर्यं चन्द्रम् ।

मि॒त्रं वरु॑णं॒ भग॑म्।

सर्वा॑स्ताः।

स॒त्यं श्र॑द्धां॒ तपो॑ द॒मम्।

नाम॑ रू॒पं च॑ भू॒ताना॑म्।

सर्वा॑स्ता इष्ट॒काः कृ॒त्वा।

उप॑ काम॒दुघा॑ दधे।

तेन॑र्षि॒णा तेन॑ ब्रह्म॒णा।

तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द ॥ ५ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः सप्तमोऽनुवाकः ॥ ७ ॥

सर्वा॑न्दि॒वः सर्वा॑न्दे॒वान्दि॒वि।

यच्चा॑न्त॒र्भूतं॑ प्र॒तिष्ठि॑तम्।

सर्वा॑स्ता इष्ट॒काः कृ॒त्वा।

उप॑ काम॒दुघा॑ दधे।

तेन॑र्षि॒णा तेन॑ ब्रह्म॒णा।

तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्भुवा सी॒द।

याव॑ती॒स्तार॑काः सर्वाः॑।

वि॒तता॑ रो॒चने॑ दि॒वि।

सर्वा॑स्ताः।

ऋ॒चो यजू॑षि॒ सामा॑नि ॥ १ ॥

अथ॑र्वाङ्गि॒रसं॑श्च॒ ये।

सर्वा॑स्ताः।

इति॑हा॒सपु॑रा॒णं च॑।

सर्प॑दे॒वज॒नाश्च॑ ये।

सर्वास्ताः।

ये च लोका ये चालोकाः।

अन्तर्भूतं प्रतिष्ठितम्।

सर्वास्ताः।

यच्च ब्रह्म यच्चब्रह्म।

अन्तर्ब्रह्मन्प्रतिष्ठितम् ॥ २ ॥

सर्वास्ताः।

अहोरात्राणि सर्वाणि।

अर्धमासाश्च केवलान्।

सर्वास्ताः।

सर्वानृतून्त्सर्वान्मासान्।

संवत्सरं च केवलम्।

सर्वास्ताः।

सर्वं भूतं सर्वं भव्यम्।

यच्चातोऽधिभविष्यति।

सर्वास्ता इष्टकाः कृत्वा।

उप कामदुघां दधे।

तेनर्षिणा तेन ब्रह्मणा।

तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्भुवा सीद ॥ ३ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः अष्टमोऽनुवाकः ॥ ८ ॥

ऋचां प्राचीं महती दिगुच्यते।

दक्षिणामाहुर्यजुषामपाराम्।

अथर्वणामङ्गिरसां प्रतीचीं।

साम्नामुदीची महती दिगुच्यते।
ऋग्भिः पूर्वाह्णे दिवि देव ईयते।
यजुर्वेदे तिष्ठति मध्ये अहः।
सामवेदेनास्तमये महीयते।
वेदैरशून्यस्त्रिभिरिति सूर्यः।
ऋग्भ्यो जाताः सर्वशो मूर्तिमाहुः।
सर्वा गतिर्याजुषी हव शश्वत् ॥ १ ॥

सर्व तेजः सामरूप्यं हं शश्वत्।
सर्वं हेदं ब्रह्मणा हव सृष्टम्।
ऋग्भ्यो जातं वैश्यं वर्णमाहुः।
यजुर्वेदं क्षत्रियस्याऽऽहुर्योनिम्।
सामवेदो ब्राह्मणानां प्रसूतिः।
पूर्वे पूर्वेभ्यो वच एतदूचुः।
आदर्शमग्निं चिन्वानाः।
पूर्वे विश्वसृजोऽमृताः।
शतं वर्षसहस्राणि।
दीक्षिताः सत्तमांसत ॥ २ ॥

तप आसीद्गृहपतिः।
ब्रह्म ब्रह्माऽभवत्स्वयम्।
सत्यं ह होतैषामासीत्।
यद्विश्वसृज आसत्।
अमृतमेभ्य उदगायत्।
सहस्रं परिवत्सरान्।

भू॒तः॑ हं प्र॒स्तो॒तैषा॒मासी॑त् ।
भ॒विष्य॑त्प्रति॒ चाहर॑त् ।
प्रा॒णो अ॑ध्व॒र्युर॑भवत् ।
इ॒दः॑ स॒र्वः॑ सिषा॑सताम् ॥ ३ ॥

अ॒पा॒नो वि॒द्वाना॑वृ॒तः ।
प्रति॑प्राति॒ष्ठदध्व॑रे ।
आ॒र्त॒वा उ॑पगा॒तारः॑ ।
स॒द॒स्या ऋ॒तवो॑ऽभवन् ।
अ॒र्ध॒मा॒साश्च॑ मा॒साश्च॑ ।
च॒म॒साध्व॑र्य॒वोऽभव॑न् ।
अ॒शः॑स॒द्ब्रह्म॑ण॒स्तेजः॑ ।
अ॒च्छा॒वाको॑ऽभव॒द्यशः॑ ।
ऋ॒तमे॑षां प्रशा॒स्ताऽऽसी॑त् ।
यद्वि॑श्व॒सृज॑ आस॑न्त ॥ ४ ॥

ऊ॒र्या॒जा॒नमु॑द॒वह॑त् ।
ध्रु॒व॒गो॒पः स॒हो॑ऽभवत् ।
ओ॒जोऽभ्य॑ष्टौ॒द्राव्णः॑ ।
यद्वि॑श्व॒सृज॑ आस॑न्त ।
अ॒प॒चि॒तिः पो॒त्रीया॑मयजत् ।
ने॒ष्ट्रीया॑मयज॒त्त्रि॑षिः ।
आ॒ग्नी॑द्वा॒द्विदु॑षी॒ सत्य॑म् ।
श्र॒द्धा है॒वाय॑जत्स्व॒यम् ।
इ॒रा प॒त्नी॑ वि॒श्वसृ॑जाम् ।

आकू॒तिरपि॒नङ्ग॒विः ॥ ५ ॥

इ॒ध्म॑ ह॒ क्षुच्चै॑भ्य उ॒ग्रे ।

तृ॒ष्णा चाऽऽव॑हतामु॒भे ।

वा॒गेषा॑ सु॒ब्रह्म॑ण्याऽऽसी॒त् ।

छ॒न्दो॒यो॒गान्वि॒जान॑ती ।

क॒ल्प॒तन्त्रा॑णि तन्वा॒नाऽहः॑ ।

स॒स्थाश्च॑ सर्व॒शः ।

अ॒हो॒रा॒त्रे प॑शुपा॒ल्यौ ।

मु॒हूर्ताः प्रे॑ष्या॒ अभव॑न् ।

मृ॒त्युस्त॑द॒भव॑द्वा॒ता ।

श॒मि॒तो॒ग्रो वि॒शां प॑तिः ॥ ६ ॥

वि॒श्व॒सृ॒जः प्रथ॑माः स॒त्तमा॑सत ।

स॒हस्र॑समं प्रसु॒तेन॑ यन्तः ।

ततो॑ ह॒ जज्ञे॑ भुव॒नस्य॑ गो॒पाः ।

हि॒र॒ण्म॒यः श॒कुनि॑र्ब्रह्म॒ नाम॑ ।

येन॑ सूर्य॒स्तप॑ति॒ तेज॑से॒द्धः ।

पि॒ता पु॒त्रेण॑ पि॒तृमा॑न्यो॒नियो॑नौ ।

ना॒वैद॑विन्मनु॒ते तं बृ॑हन्त॑म् ।

स॒र्वानु॑भु॒मात्मान॑ संप॒रा॒ये ।

ए॒ष नि॒त्यो म॑हि॒मा ब्रा॑ह्म॒णस्य॑ ।

न क॑र्मणा॒ वर्ध॑ते नो कनी॑यान् ॥ ७ ॥

तस्यै॒वाऽऽत्मा॑ प॒द्वित्तं॑ वि॒दि॒त्वा ।

न कर्मणा लिप्यते पापकेन।

पञ्चपञ्चाशत्स्त्रिवृतः संवत्सराः।

पञ्चपञ्चाशतः पञ्चदशाः।

पञ्चपञ्चाशतः सप्तदशाः।

पञ्चपञ्चाशत् एकविंशतिः।

विश्वसृजां सहस्रसंवत्सरम्।

एतेन वै विश्वसृज इदं विश्वमसृजन्त।

यद्विश्वमसृजन्त।

तस्माद्विश्वसृजः।

विश्वमेनाननु प्रजायते।

ब्रह्मणः सायुज्यं सलोकतां यन्ति।

एतासामेव देवतानां सायुज्यम्।

सार्ष्टितां समानलोकतां यन्ति।

य एतदुपयन्ति।

ये चैनत्प्राहुः।

येभ्यश्चैनत्प्राहुः ॥ ८ ॥

ओम्

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः नवमोऽनुवाकः ॥ ९ ॥

हरिः ओ(३)म् ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥ ३ ॥

इति कृष्णयजुर्वेदीयतैत्तरीय काठके समाप्तः ॥